

Hodnocení inscenací uvedených v roce 2011

V roce 2011 uvedlo Divadlo na Vinohradech sedm inscenací, čtyři na hlavní scéně a tři ve studiovém prostoru Nové zkušebny.

Inscenace uvedené na hlavní scéně

William Shakespeare: Caesar

Překlad: Martin Hilský
Režie: Martin Stropnický
Premiéra: 15. března 2011

E. Rostand, P. Kohout, Xindl X: Cyrano!Cyrano! Cyrano!

Režie Vladimír Morávek
Premiéra 30. 5. 2011

Molière: Tartuffe

Překlad : Vladimír Mikeš
Režie : Štěpán Pácl j.h.
Premiéra : 6. října 2011

Neil Simon: Apartmá v hotelu Plaza

Překlad: Ivo T.Havlů
Režie: Martin Stropnický
Premiéra: 23.listopadu 2011

Inscenace ve studiovém prostoru

August Strindberg: Tanec smrti

Překlad: Zbyněk Černík

Režie: Michal Pavlík

Premiéra: 4. 1. 2011

Michel Tremblay Albertina (scénické čtení)

Překlad: Lucie Němečková

Režie: Lucie Málková

Česká premiéra: 18. března 2011

Carol Rocamora Má ruka v tvé dlani

Překlad a režie: Lída Engelová

Česká premiéra: 21. října 2011

William Shakespeare: Caesar

Překlad: Martin Hlinský

Režie: Martin Stropnický

Premiéra: 15. března 2011

Že divadlo a politika mají k sobě blízko, si uvědomovali už staří Římané. Věděl to nepochybně i alžbětinec Shakespeare a tušíme to dnes i my, lidé 21. století. Politiku jako téma jsme v Divadle na Vinohradech v nedávné době nahlédli prostřednictvím komedií Jistě, pane ministře či Fidlovačka a nejnověji jsme se ho pokusili reflektovat v žánru tragédie.

Jednu z nejlepších politických tragédií, dnes bychom ji nazvali spíš politickým thrillerem, napsal William Shakespeare. Jmenuje se Julius Caesar. Je to drama nejen strhující, ale také inscenačně velmi náročné. Ačkoliv dodnes platí za nejoblíbenější Shakespearovu římskou hru, musíme dodat, že nejméně půl století žila ve stínu jiných autorových her. Zdá se, že právě dnes přišel opět její čas. A není to jen radostné zjištění! Vždyť divadlo, jak říká Hamlet hercům, nastavuje světu zrcadlo...

Shakespeare napsal svou hru o krvavém konci největšího z Římanů před více než čtyřmi sty lety. Od té doby se svět změnil k nepoznání, a přesto je zarážející, jak zůstává stále stejný.

Naši inscenaci jsme nazvali jednoduše Caesar. Titul evokuje nejen skutečnou historickou postavu, ale zároveň slova císař a césarismus, tedy diktaturu, která si hraje na demokracii. Taková je i diagnóza politického stavu v Shakespearově hře a nutno říct, že v ní touto „nemocí“ zdaleka netrpí jen Caesar.

Současné uvedení Caesara je výjimečné mj. tím, že jde o první uvedení moderního překladu Martina Hilského.

Úprava Martina Stropnického líčí postavy i děj z nezvyklé perspektivy. Politiku vnímá jako nelítostný boj o moc, který ztratil smysl pro zásady fair play. Aktéři, zaslepení vlastní důležitostí, balancují na houpačce mocenských vzestupů a pádů, ztratili svědomí, manipulují občany ve svůj prospěch, uplácejí a jsou úplatní, pokrytečtí. Ideály selhávají, hranice mezi hrdinstvím a zločinem se rozostřují. V silovém, mužském světě ženy trpí odcizením, nedostatkem lásky, empatie. Inscenace klade otázku: Kam až lze zajít v bezohledném prosazování ryze mužských cílů?

Zároveň je třeba říci, že Stropnického inscenace Caesara současnost neilustruje, ani násilně neaktualizuje Shakespearovu předlohu. Spíš rozkrývá hlubší společenské souvislosti textu, nabízí neotřelý novodobý výklad, který v dané rozehrané politické partii akcentuje netradiční hráče a všímá si některých zasunutých motivů, posiluje ženský prvek hry, důraz klade i na mezigenerační problém.

Navzdory závažnosti otázek, jež tragédie klade, není její vyznění bezútěšné. Je v ní prostor i pro nadsázku, ironii a samozřejmě katarzi.

Inscenace nabídla skvělé herecké příležitosti. Kritika vyzdvihla především výkon Jana Šťastného v roli Antonia, jenž „exceluje nejen ve slavné řeči nad mrtvým Caesarem“ (Bronislav Pražan, Český rozhlas). Vedle Šťastného, který byl za divadlo nominován na Cenu Thálie 2011, byl oceňován také Jiří Dvořák jako Octavianus: „Zkrácený Shakespearův Caesar v Divadle na Vinohradech vsadil na „moderní“ politické intriky. Nahoru ho táhnou hlavně herecké výkony Antonia Jana Šťastného a Octaviana Jiřího Dvořáka.“ (Jan Kerbr, Mladá fronta Dnes). Bez povšimnutí nezůstalo ani přesné herectví Daniely Kolářové v úloze Calpurnie, „která i na malé ploše dokázala vytvořit velmi plastickou, důstojnou postavu Caesarovy manželky“ (Vladimír Hulec, E15).

Celkově inscenace vzbudila u kritiky velký ohlas. O inscenaci se vášnivě diskutovalo nejen na stránkách deníků, ale také většiny kulturních periodik a v rozhlase. Takový zájem, byť se ozývaly i velmi protichůdné názory, svědčí, domnívám se, o tom, že vznikla „živá“ inscenace s jasným názorem, vybízející k dalším zamyšlením. Rozhodně, jak konstatoval např. v Reflexu kritik Richard Erml: „Inscenace stojí za pozornost.“

E. Rostand, P. Kohout, Xindl X: Cyrano! Cyrano! Cyrano!

Režie: Vladimír Morávek

Premiéra 30. 5. 2011

Kohoutova adaptace je především moderním přebásněním slavného příběhu, které zároveň vzdává hold kongeniálnímu překladu Jaroslava Vrchlického. Dále pak adaptace redukuje děj i dramatický personál, tak aby lépe vyhovoval potřebám současného divadla.

Vladimír Morávek vypráví Cyrana jako by odzadu. Příběh začíná ve chvíli, kdy Roxana, která se zřekla světského života, vzpomíná na události před patnácti lety. Znovu, v horečnatém snu, prožívá příběh své lásky. Na konci tohoto snu, přichází, namísto procitnutí, setkání s Cyranem, které přináší konečné poznání. Tato koncepce dovoluje Vladimíru Morávkovi plně využít jeho schopnosti vytvářet bohaté struktury jak ve vrstvení syžetu, tak v jeho jevištním naplnění. Prolíná se tu řada plánů, režisér vrší motivy a odkazy v působivé obrazy a doslova útočí na emoce diváků.

Výraznou součástí inscenace je hudba Ondřeje Ládky (Xindl X). Je směsicí folku, rocku a muzikálových písní, ale působí ústrojně a podtrhuje emotivnost inscenace.

Strhující herecký výkon v legendární roli předvádí Martin Stropnický, který dokáže skloubit patos klasického hereckého gesta s moderními výrazovými prostředky. Obdivuhodně zvládl také nesnadnou pěveckou a pohybovou složku role. Cyrano M. Stropnického je přesvědčivý jak v poloze hořkého kritika společnosti, tak v okamžicích nasmělé zamilovanosti.

Dagmar Havlová hraje pošetilost pozdního vzplanutí s jemným odstupem a ironií. Dává své roli veškerou ušlechtilost, půvab a vyrovnanou tklivost zralé ženy. Její postava zdařile balancuje na hranách pošetilého vzplanutí, strachu ze směšnosti, hrdosti preciózky, odevzdání se citu a tragického prozření. Její hra má nakažlivou spontaneitu i propracovanou sošnou eleganci.

Z dalších rolí jmenujme alespoň Kristiána debutujícího Martina Krause a De Guiche Pavla Bařka.

V inscenaci Cyrana získalo Vinohradské divadlo divácky přitařlivou a přitom originální inscenaci.

Molière: Tartuffe

Překlad : Vladimír Mikeš

Režie : Štěpán Pácl j.h.

Premiéra : 6. října 2011

Touto inscenací navázalo divadlo na spolupráci s mladým režisérem Štěpánem Páčem, která se započala jeho úspěšným hostováním ve studiovém prostoru v roce 2009. Režisér, který od té doby získal další prestižní ocenění (např. Cenu Alfreda Radoka) přizval věkem i cítěním blízký inscenační tým. Dramaturgická volba po několika peripetiích splnila zadání ze strany divadla (které žádalo odlehčený, nejlépe komediální titul) na Moliérova Tartuffa.

Štěpán Pácl vycházel z úvahy, že k tomu aby se světonázorovému pokrytectví dařilo, musí existovat nejen ti, co ho produkují, a ti co ho nerozpoznají, ale hlavně ti, kteří ho tolerují nebo dokonce z různých důvodů vyžadují. Ve své koncepci ještě více posílil význam rodiny Orgona (Svatopluk Skopal). Jeho Orgon je bohatý, všemi požitky přecpaný člověk, pro kterého nová „víra“ představuje oportunní obhajobu pro vlastní existenci. Skopalův výkon pak zprostředkovává tento výklad plasticky v groteskní nadsázce. Díky hercově charismatu se můžeme neustále dohadovat, kam až taková zaslepenost vůči nejrůznějším prorokům může zajít. A že tento Tartuffe je oděn zrovna v barokní šat je pak nepodstatné.

Obecně lépe vyšly momenty, které se více blíží žánru grotesky, jako například bravurní výstup Jaroslava Satoranského, dialog Tartuffa a Elmíry a samozřejmě vrcholná scéna, ve které Tartuffe znovu Organa přesvědčí, že černé je bílé. Některé situace, obzvláště v úvodu inscenace, jsou zatíženy statickou rétoričností, kterou nezažehnal ani jinak velmi mluvný překlad Vladimíra Mikeše. Osvěžující je v tomto směru interaktivní účast cembalisty, který živě doprovází situace částečně improvizovanou hudbou.

Vznikla inscenace, která se výkladem, scénografií, kostýmy i hereckými výkony pokoušela o aktuální divadelní prezentaci klasické hry. Bohužel je třeba konstatovat, že ne se zcela stoprocentním výsledkem.

Neil Simon Apartmá v hotelu Plaza

Překlad: Ivo T.Havlů

Režie: Martin Stropnický

Premiéra: 23.listopadu 2011

Neil Simon je nekorunovaným králem americké komedie. V jeho hrách „smích občas prochází skrz slzy“. Je inteligentním pozorovatelem lidských slabostí a mistrem gagu.

Divadla po celém světě se již přes padesát let k hrám tohoto žijícího klasika stále vracejí. Neil Simon mistrně propojuje klasickou americkou grotesku s tradiční evropskou konverzační a situační komedií. S osobitým humorem a laskavým porozuměním pro lidské chyby a bolesti píše o všedních radostech i strastech života tzv. střední třídy.

Nabízí skvělé herecké příležitosti a chytrou zábavu, kdy „smáti se, znamená lépe vědět“. Ne náhodou Neil Simon obdivuje poetiku Čechova, především jeho kresbu postav a vztahů mezi nimi.

Většina ze Simonových her, jež obletěl celý svět, byla uváděna s příznivým diváckým ohlasem také v Čechách. Apartmá v hotelu Plaza je čtvrtou Simonou hrou inscenovanou na jevišti Divadla na Vinohradech (Podivný pár v roce 1967 v režii J.Dudka, Vstupte! s V.Brodským a J.Bláhou v režii F.Štěpánka, 1974, Drobečky z perníku, 2001, režie P.Kracik).

Hořkou komedii tvoří tři různé aktovky, jejichž společným jmenovatelem je apartmá v luxusním newyorském hotelu Plaza a vztahy mezi ženami a muži. Současná režie Martina Stropnického tyto tři příběhy nad rámec dosavadní inscenační tradice invenčně rozehrává i mimo hotelové apartmá. Hudebními čísly (Ondřej Rychlý v roli Číšníka) na začátku a mezi jednotlivými příběhy spolu s činoherními intermezzy propojuje příběhy o nepovedené svatbě, setkání bývalých spolužáků a milenců po letech a manželském výročí. Tak se hotel stává nejen zvláštním „geniem loci“, kde se setkávají známé osobnosti amerického showbusinessu šedesátých let se zcela neznámými lidmi, ale také místem střetu nejrůznějších bizarních i obyčejných lidských osudů. Celý večer působí kompaktně.

Inscenace stojí na vynikajících hereckých výkonech tří ústředních dvojic jemně balancujících na hraně smíchu a vážnosti: Veroniky Žilkové, Ivana Řezáče, Simony Postlerové, Jiřího Dvořáka, Lucie Juříčkové a Martina Zahálky.

Redaktorka Mladé fronty Dnes Zuzana Drtilová o inscenaci pochvalně napsala: „Pražské Divadlo na Vinohradech se rozhodlo vsadit na zaručenou klasiku a udělalo dobře. Apartmá v hotelu Plaza je divácky vděčná komedie s vybroušenými dialogy a povedenou situační komikou. Scény jsou vypointované a fakt, že se hra skládá ze tří krátkých aktovek, napomáhá jejímu příjemnému rytmu.“ Nutno dodat, že žánr komedie se od šedesátých let vyvinul mílovými kroky. Co stačilo k zasmání tenkrát, mnohdy dnes bohužel nefunguje, působí křečovitě, rozvlekle, změnil se vnitřní čas komedie. Dnešní divák je zvyklý na ostřejší pointy, větší dynamiku, změnil se i slovník. Fakt, že se Apartmá v hotelu plaza ihned zařadilo k divácky úspěšným titulům a „přináší možnost bezproblémové konfrontace s příběhy, v nichž vážnost životních zakolísání konejší úlevný smích“, jak píše Radmila Hrdinová v Právu, je dáno minuciózní péčí tvůrců věnovanou textu, struktuře a mechanismu komedie, nahlídnuté osvěžujícím pohledem současné komediální konvence. Jak známo, inscenovat dobře komedii není žádná legrace.

Inscenace ve studiovém prostoru

August Strindberg: Tanec smrti

Překlad: Zbyněk Černík

Režie: Michal Pavlík

Premiéra: 4. 1. 2011

Pro svoji úpravu, inscenovanou ve studiovém prostoru, použilo divadlo pouze první část Strindbergova slavného dramatu. Ve své době šokující studie nenávislné lásky sice pozbyla senzačnosti, ale nic na své analytické potenci. Naopak, s odstupem se v ní snáze nalézají okamžiky škodolibého humoru a grotesknosti.

To byla i cesta, kterou se vydal hostující režisér Michal Pavlík. V precizním situačním výkladu a s jemným zdůrazněním divadelnosti látky se opřel především o herecké výkony tří protagonistů

Ve skvělém hereckém výkonu Ladislav Frej překvapuje a baví diváky rafinovaně sebezhlíživou, a přesto okouzující pózou. Jeho Edgar je démonicky zlý a vzápětí zcela dojemný. Tak jako Edgar rozehrává obdivuhodnou rafinovanou strategii boje se svými odpůrci, překvapuje, mate a přitom baví Frej diváky prudkými a přitom přesvědčivými stříhy.

Hana Maciuchová v plastickém detailu a prudkých střizích ztvárňuje jednotlivé podoby své postavy – milující ženu, hořkost dlouhého soužití a nashromážděných příkoří, nenávist, bolest vyprahlost i smír. Přes vypjatou citovost role dokáže Hana Maciuchová použít i ironického odstupu a vytěžit tak překvapivé okamžiky úlevné komiky.

Ústřední pár doplňuje Jaromír Meduna v přesné studii oportunisty Kurta. Jemnými posuny ve výrazu odkrývá slabosti zdánlivě vyrovnané figury.

Inscenace se především díky všem třem hereckým výkonům stala diváckým magnetem studiové scény.

Michel Tremblay Albertina (scénické čtení)

Překlad: Lucie Němečková

Režie: Lucie Málková

Česká premiéra: 18.března 2011

O krásné, velké herecké příležitosti pro ženy je v dramatické literatuře nouze. Čas od času však bývá po hrách s ženským obsazením v divadlech hlad, zpravidla způsobený silným potenciálem dámské části souboru.

Jednu z nejsilnějších ženských sestav má, dovoluji si tvrdit, Divadlo na Vinohradech. Proto hledat hru pro jeho herečky nebylo, jak se to občas stává, noční můrou dramaturga, nýbrž radostí. Radostí o to větší, že posty dramaturga a překladatele se proluly v jedné osobě. Neboť smyslem uvedení nového titulu na scéně zkušebny bylo zároveň nabídnout další ze série scénických čtení, netradičních divadelních ochutnávek neznámých textů.

Současná kanadská dramatika je oblastí, o níž toho v Čechách mnoho nevíme, ale která se může pochlubit světovými autorskými veličinami jako například Wajdi Mouawad, Philippe Ducros, Michel Marc Bouchard nebo Michel Tremblay...

Volba padla na kultovní hru současného quebeckého divadla Albertine en cinq temps čili Pětkrát Albertina žijícího klasika a jednoho ze zakladatelů moderního

kanadského divadla Michela Tremblayho, který v osmdesátých letech 20. století způsobil revoluci tím, že ve svých hrách otevřeně hovořil o tabuizovaných tématech; postavení žen ve společnosti, homosexualitě, životě sociálně slabších vrstev apod.

I v Tremblayho případě platí, že ty nejtrefnější sondy do ženského světa a duše mají na svědomí paradoxně právě muži. Autor s obrovskou empatií, humorem a originálním stylem s prvky detektivky vylíčil – napříč hrdinčinými věkovými mezníky – Albertinin pohnutý osud, který zároveň konfrontoval se sestrou Madeleine. Z útržků vzpomínek složil příběh několika generací žen.

„Novátorské hře, jež ve své době na divadelní prkna přinesla odvážný útok na koncept postavy, forma scénického čtení, ve které ji uvádí vinohradské divadlo, sluší. Stísněný prostor a minimalismus inscenace režisérky Lucie Málkové nijak nezastíní, ba naopak ještě podtrhne ambiocióznost dramatického textu, podrobujícího důkladné analýze a opětovné syntéze téma o nic menší, než je lidský život, jeho vnímání a reintepratace prostřednictvím cyklicky se vracejících vzpomínek.“ (Sára Vybíralová, iLiteratura)

Kromě citlivého přístupu režisérky Málkové bylo nejsilnější stránkou scénického čtení především herecké obsazení: Jana Hlaváčová/Ema Černá j.h., Marta Vančurová, Lucie Juříčková, Petra Hobzová, Lucie Štěpánková, Eva Režnarová!

Beznadějně vyprodané reprízy svědčí nejen o zájmu diváků o genderovou tematiku, ale také o jistém nadšení pro žánr scénického čtení.

Představení Albertiny 21. března 2011 se uskutečnilo s francouzskými titulky a bylo součástí programu Dnů Frankofonie 2011. Divadlo na Vinohradech uspořádalo ve spolupráci s Velvyslanectvím Kanady slavnostní večer, jehož se zúčastnila velvyslankyně Kanady v ČR, Valerie Raymond, a zástupci frankofonních ambasád a institucí.

Carol Rocamora: Má ruka v tvé dlani

Překlad a režie: Lída Engelová

Česká premiéra: 21. října 2011

Inscenace *Má ruka v tvé dlani* je úspěšným pokračováním dramaturgické linie uvádění nových textů na scéně zkušebny. Velice šťastně se v ní setkávají kvalitní, objevný text u nás neznámé autorky Carol Rocamory (americké znalkyně Havlova díla), zkušená a empatická režie Lídy Engelové a mistrovské herectví dvou osobností českého divadla, Daniely Kolářové a Ladislava Freje. Přitažlivý je také námět inscenace, který čerpá z korespondence velkého ruského dramatika Antona Pavloviče Čechova a jeho ženy, herečky Olgy Knipperové.

Jak v programu poznamenala paní režisérka Lída Engelová: „Tvá ruka v mé dlani“ je noblesním nahlédnutím do soukromí slavného spisovatele a slavné

herečky. Je příběhem dvou lidí, kteří se po celou dobu svého křehkého, ale o to niternějšího vztahu scházeli v nesprávnou dobu na nesprávném místě. Příběhem líčeným se vši čechovovskou jemností, elegancí, ale především s humorem. Můžeme však mluvit i o velkém romantickém příběhu, přesahujícím časové ukotvení. A takových her se dnes píše málo.“

Hlavní devizou inscenace jsou herecké výkony obou protagonistů: Ladislav Frej rozehrává na malé ploše komorní hry širokou škálu charakterů, představuje A.P.Čechova jako mrzoutského literáta nuceného žít na venkově a cestovat řadu hodin vlakem do Moskvy i jako intelektuálního skeptika ironicky se vyjadřujícího k vlastnímu psaní a inscenacím svých textů a také jako vášnivě zamilovaného muže, který touží po milované představitelce hlavních postav svých – později slavných – dramatech, herečce Olze Knipperové. K vyjádření složitého milostného vztahu s Knipperovou mu stačí jen židle, pár volně se odsouvajících závěsů a pak už jen gesto, slovo a hlas. Mistrovská lekce mistrovského herectví.

Ne vždy se na českých jevištích setkáváme s hereckým výkonem oscilujícím na tak mnoholomných hranách vypjaté citovosti, intelektuální suverenity, ironického nadhledu, situačního pragmatismu, ženské racionality i zamilované naivnosti a zranitelnosti včetně jemně dávkované životní skepse, jako je tomu v případě Daniely Kolářové a jejího ztvárnění slavné herečky Olgy Knipperové.

Tato příležitost herečku zastihla v ideální situaci, kdy dokáže do role vložit své bohaté herecké i životní zkušenosti a současně uchovat vysoký herecký styl, ve kterém se mísí křehkost s dynamičností, hravost s věcností a civilnost s vášnivostí. Svě postavě dodává hluboce lidský, mrazivě osudový náboj a celou hru spolu s Ladislavem Frejem proměňují ve velké životní drama.

Vyprodané reprízy a unisono kladné kritiky jsou dokladem toho, že vznikla zřejmě jedna z nejpozoruhodnějších inscenací českého divadla vůbec, které je prorokováno stát se legendární.

Cítujme aspoň některé ohlasy recenzentů: „ Režisérce i hercům se podařilo vytěžit z textu i spoustu jemného humoru, který nadlehčuje temnější stránky osudového vztahu. (...) Inscenace drží diváky po dobu sedmdesáti minut ve své moci a vinohradské komorní scéně sluší.“ (Radmila Hrdinová, Právo)

„ Hra v dopisech rozhodně není k inscenování snadná. (...) Pomocí jednoduchých scénických prostředků a především detailní psychologické drobnokresby postav je pro diváka poutavou podívanou, (...) divadelním zážitkem, v němž je zakleto kouzlo starých časů.“ (Jana Soprová, Mozaika , ČRo 3-Vltava).

Jmenované inscenace, vzniklé v roce 2011, doplnily předchozí repertoár. Některé ze stávajících titulů patří již k legendám pražského divadelnictví, o čemž svědčí počet odehraných repríz : Donaha (139 repríz), Jistě, pane ministře (186 repríz) a konečně Brouk v hlavě, s neuvěřitelnými třemi sty reprízami .

Nové inscenace získaly i přízeň odborné veřejnosti, když například Cyrano se ocitl v širším seznamu inscenací aspirujících na inscenaci roku v anketě pořádané Divadelními novinami.

Divadlo si je vědomo, že jednou z jejich hlavních deviz je kvalitní herecký soubor. S tímto zřetelem vedení připravilo i nové úkoly hereckému souboru, tak aby na jedné straně z jeho kvalit vytěžilo maximum a na druhé umožnilo růst jak celku, tak jednotlivých individualit. Z takových rolí jmenujme Antonia (Jan Šťastný), Bruta (Daniel Bambas), Cyrana (Martin Stropnický), Roxanu (Dagmar Havlová), Edgara (Ladislav Frej), Alici (Hana Maciušková), Tartuffe (Lukáš Příkazký), Orgona (Svatopluk Skopal).

Hlavním úkolem minulého roku bylo především zvýšit diváckou přízeň, aniž by poklesla kvalita inscenací. Minimálně inscenacím: Cyrano, Apartmá v hotelu Plaza, Tanec Smrti a Tvá ruka v mé dlani se to povedlo.

